

(99) **NAGY E.,¹ KOVÁCS J.²**
Görögdinnye különböző alanyokon

Watermelon on different rootstocks

j-kovacs@georgikon.hu

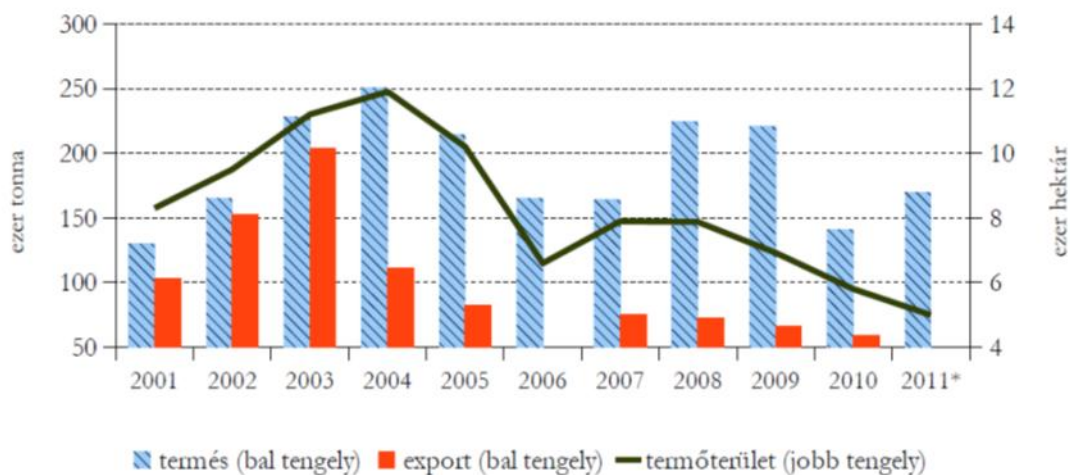
¹Pannon Egyetem, Georgikon Kar, MSc hallgató

²Pannon Egyetem, Georgikon Kar, Kertészeti Tanszék, egyetemi docens
Pannon Egyetem Georgikon Kar, H-8360 Keszthely, Deák F. u. 16.

Irodalmi áttekintés

A görögdinnye fontos és kedvelt gyümölcsceink közé tartozik. Termesztése komoly felkészültséget és tapasztalatot kíván meg. Mind európai mind magyarországi vonatkozásban nagy múltra tekint vissza. Jelentőségét támasztja alá a 2010-es FAO adat, ahol a Magyarországon előállított mezőgazdasági termékek közt a 16. helyen található. A hazai termőterület csökkenő tendenciát mutat, az emelkedő termésátlaggal szemben (1. ábra).

A görögdinnye termőterülete, termése és kivitele Magyarországon

* Becslés.

1. **ábra:** A görögdinnye termesztés néhány jellemzője (Forrás: <https://www.aki.gov.hu/publikaciok/.../f:9407/2011%5C15.+szám>)

Így a piacon elfoglalt helyünk megőrzése és kiterjesztése érdekében, létfontosságú a legkorszerűbb termesztési technológiák megismerése és gyakorlatban történő használata. A felhasználható növényvédő szerek körének csökkenése komoly nehézséget okoz a termelők számára, hiszen egyre nagyobb feladatot jelent az egészséges növény állomány fenntartása. Ez a görögdinnye esetében elsősorban a talajfertőtlenítő szereknél jelenik meg. Elsődlegesen a fonálféreg mentesítés okoz nagy problémát. A fertőzött területek művelésének a felhagyása nem megoldható Magyarország sajátos birtokrendszere végett. Ehhez hozzájárul még az is, hogy több éves vetésciklus alkalmazása javasolt.

A fás szárúaknál alkalmazott oltás jelent megoldást a fentebb említett problémákra. Nemcsak növény egészségügyi megfontolásból, hanem a tenyésztésidőszak meghosszabbíthatósága is komoly érvenként szolgál mellette. Ez komoly verseny előnyt jelenthet a konkurens országok termelőivel szemben. A nagyobb európai termelő országok szezonja befejeződik a magyarországi. Így nagyban csökkennek a hazai árak. Az oltással az utószezon nagyobb mértékben kihasználhatóbbá tehető.

Fontos kérdés az oltványok előállítására. Az egy hektárra vetített telepítési költség jelentős befolyásoló tényező. Az oltott palánta többbe kerül, mint a saját gyökerű társa. A költségek csökkentésénél érdemes saját előállítású oltványokkal dolgozni. Meghatározó, hogy milyen alanyt használunk. A vetőmag beszerzési ára sem mindegy. Az alany fajták drágábban szerezhetők be, mint a kiskereskedelmi forgalomban kapható tökfélék. A fászárú növények oltása már több ezer éves múltra tekint vissza. Legelőször kínai forrásokban találtak utalást kabakosok oltására. Így érthető a kelet-ázsiai térség mai napig- elsődlegesen Japán és Dél-Korea- meglévő vezető pozíciója. Az 1960-as évektől rohamos gyorsasággal terjed a zöldség félék oltása Kelet-Ázsiában. Nyugat-Európában csak több mint húsz évvel később válik széles körben ismerté. Az üzemszerű oltott dinnyetermesztés elsőként Spanyolországban, Görögországban és Olaszországban kezdődik el. Magyarországon csak a 2000-es évektől indult hódító útjára. (Nagy J., 2005). Tíz év leforgása alatt mintegy hatvanszorosára növekedett az oltott palántával betelepített terület nagysága.

Elsődleges cél hazánkban a tópusztulás elkerülése. Tanácsos lenne a tíz éves vetésciklus megtartása, de a termelők sokszor még 3-4 évet sem várnak. Az oltott görögdinnye kétszer olyan nagy növekedési erélye és terméshozama végett elegendő 2500- 3000 darab növényt telepíteni hektáronként (Tömpe A., 2005). Nagy előny az az elhagyható vetésváltás. Ezért érdemes már teljes öntöző rendszert kiépíteni (Tömpe A., 2006). Az oltott növényeknél nagyobb termésátlag (30-40 %), jobb minőség, magasabb termésszint és jobb tűrőképesség tapasztalható (Kerek Z.- Marsalek S., 2010). Lanchun Nie és munkatársai (2010) az elvégzett kutatásaik alapján a következő megállapításokat tették: az oltott görögdinnye palántáknak a saját gyökerűekéhez képest jobb volt a fotoszintetikus képessége és nagyobb volt a gyökér abszorpciós kapacitása $\text{NO}_3\text{-N}$, P, Ca és Mg tekintetében, de K esetében alacsonyabb értéket mértek. Memmott, F. D. és Hassell, R.L. (2010) olyan módosított oltási módszert javasolnak a kézi munka igény csökkentése érdekében, hogy oltáskor az alanyt mind a két sziklevelet eltávolítják ezzel akadályozva meg annak újbóli kihajtását.

Hazánkban általában lopótököt (*Lagenaria siceraria*), laskatököt (*Cucurbita ficifolia*) és hibrid kombinációkat szoktak használni (Nagy J., 2005).

Magyarországon a különböző oltási módok közül a hasítékoltás és a közelítő oltás a legnépszerűbb. A hasítékoltás (2. ábra) lényege, hogy az alany tenyészőcsúcsát eltávolítják. A két sziklevelet közt 1-1,5 cm-es bevágást ejtenek lefelé, majd ugyanekkor szárral a sziklevelet alatt levágják a nemest és ék alakúra faragják. A nemest belehelyezik az alanyon kialakított hasítékba és végül rögzítik azt.

2. ábra: Hasítékoltás

A közelítő oltás során egy tápkockába vetik el a nemesst és az alanyt is. Majd az alany tenyészőcsúcsát eltávolítják és a szárán fentről lefelé haladva ferde bemetszést tesznek. a nemesnél is hasonló módon, de fordított irányba teszik ezt meg. Végül összeillesztik a két növényt és rögzítik azokat. Az eredés után elvágják a nemes szárát. (Nagy J., 2005).

Anyag és módszer

Keszthelyen a Pannon Egyetem Georgikon Karán, a Kertészeti Tanszéken 2010-ben került sor a dinnye alanyok elvetésére április első hetében. Ezek voltak: sütőtök (*Cucurbita maxima*), laskatök (*Cucurbita ficifolia*) és takarmánytök (*Cucurbita pepo*). Nemesnek a 'Szigetcsépi 51 F1' görögdinnyefajtát választottuk. 10x10-es tőzeg alapú földkeverékbe kerültek a magok. a nemes egy héttel előbb, mint az alany. Mind az alanyokat, mind a nemesst az egyenletesebb kelés érdekében előcsíráztattuk nedves vattán. Miután elérték a növények az oltás szempontjából optimális 2-3 lomblevelés állapotot, végeztük el rajtuk a hasítékoló ékoltást. A rögzítést speciális csipesszel (klipsz) oldottuk meg. E végeztével „oltókamrába” raktuk (3. ábra) a palántákat. Itt magas páratartalmat 80-90%-ot és megfelelő hőmérsékletet 25-27 °C-ot kell biztosítani.

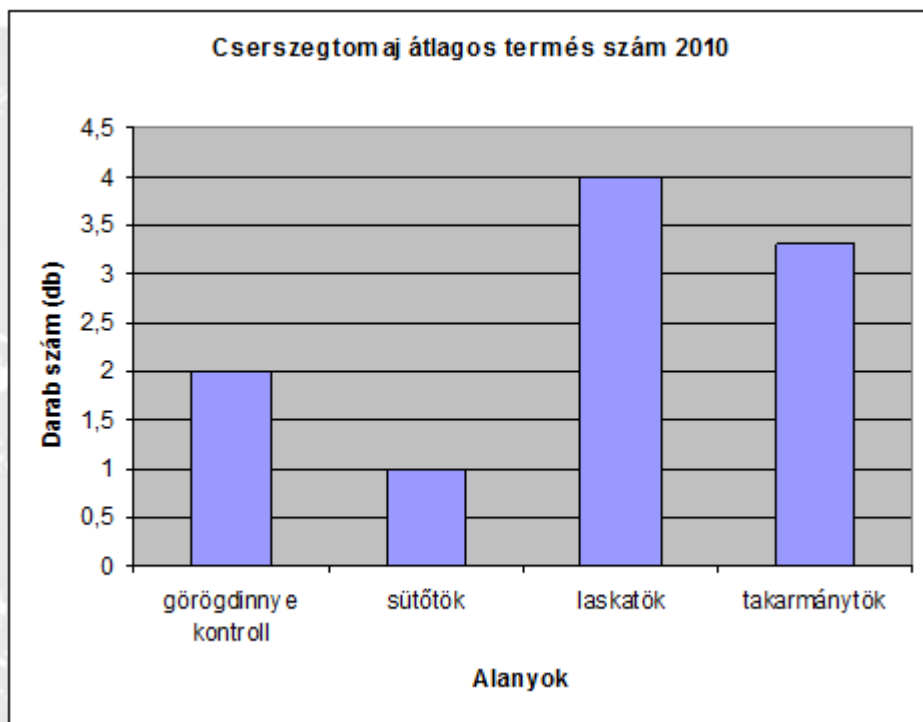
3. ábra: „Oltókamra” dinnyetermesztőnél (Forrás: Bugyi Sándor)

Egy hét elteltével kivettük az oltványokat az oltókamrából és 6-7 napig edzettük őket a kiültetés előtt. a kitelepítésük Cserszegtomajon történt barna erdőtalajra. Az alkalmazott sor és tő távolság 120x120 cm volt. Összesen 30 darab görögdinnye került a végleges helyére (oltott és oltatlan). Az öntözés két naponként történt a növények igényéhez igazodva. A vizsgált területet szénával takartuk le.

A méréseket kéthetente végeztük, ahol rögzítettük a hajtáshossz növekedését (cm), porzós és termős virágok számát (db), a virágzás kezdetét és a levelek számát.

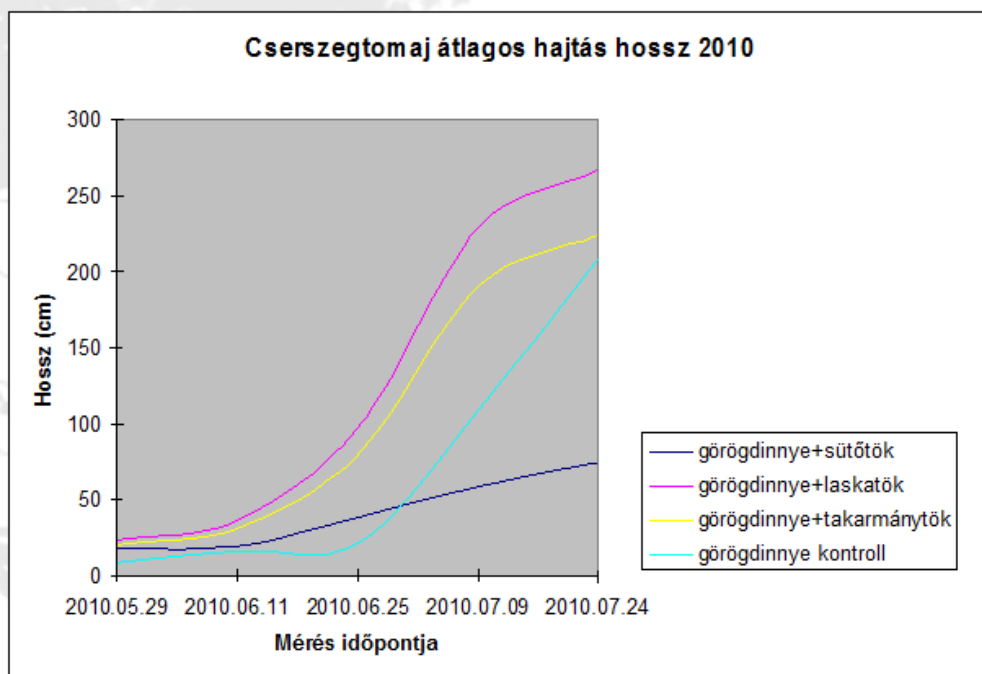
Eredmények

Az eredményeket egyszerű statisztikai módszerek segítségével dolgoztuk fel. Az átlagos növényenkénti termés számot és átlagos hajtáshosszt jelenítettük meg diagramokon (4. és 5. ábra).

4.ábra: Cserszegtomajon az átlagos termés szám alakulása 2010-ben

A diagram jól mutatja, hogy a laskatökre oltott görögdiñnye kétszeres termés számot mutatott (4 darab), mint a kontroll-2 darab-(saját gyökerű). Az előbbihez hasonlóan, a kontrollhoz viszonyítva magasabb - 3 darab feletti - értéket mutatott a takarmánytök is. A sütők alanyon lévő görögdiñnyéknél viszont 30%-os kipusztulást tapasztaltunk. A termések növényenkénti átlagos számát nézve fele akkora értéket hozott, mint a sajátgyökerű görögdiñnye.

5.ábra: Cserszegtomajon az átlagos hajtás hossz alakulása 2010-ben

Az átlagos hajtás hosszt vizsgálva, amelyet a 5. ábra jelenít meg, a laskatök a legjobb a takarmány tök a második legjobb értéket produkálta. A kontroll itt is a sütőtök alanyon lévő görögdinnyét meghaladó értéket mutatott.

Összefoglalás

Kísérletünket Cserszegtomajon állítottuk be. Három alanyon vizsgáltuk a görögdinnyét morfológiai szempontból. A kapott eredményeket kiértékelve megállapítható, hogy a laskatök és a takarmány tök egyaránt megfelelő alannak bizonyult a 'Szigetcsépi 51 F₁' fajta görögdinnye számára. Kompatibilitási problémát nem tapasztaltunk. Mind növekedési erély mind az általuk hozott termések száma hasonló volt és meghaladták a kontroll értékeit. Így az ismertebb laskatök mellett a takarmánytök alanyként való használata javasolható. Hiszen olcsóbbá tehető vele az oltott palánta elő állítása a hibrid alany fajtákkal szemben.

Felhasznált irodalom

- KERÉK, Z., MASELEK, S., (2010) *Gazdaságos zöldségtermesztés problémafelvetések, megoldások*. Szaktudás Kiadó Ház, Budapest. 309-312. pp.
- LANCHUN NIE, HAIYUAN CHEN XUEYING ZHANG BAO DI. (2010) Photosynthetic ability and mineral concentrations in xylem exudate of grafted and non-grafted watermelon seedlings. *Acta Hort.* (ISHS) 871:319-322
- NAGY, J. (2005) *A sárga- és görögdinnye*. Szaktudás Ház Kiadó, Budapest.
- MEMMOTT, F. D., HASSELL, R.L. (2010) Watermelon (*Citrullus lanatus*) grafting method to reduce labor cost by eliminating Rooststock side shoots. *Acta Hort.* (ISHS) 871:389-394
- TÖMPE, A. (2005) Oltással a termésbiztonságért. *Kertészet és Szőlészet*, 54. évf. 23. sz.7. p.
- TÖMPE, A. (2006) Vélemények az oltottdinnye-termesztés részleteiről. *Kertészet és Szőlészet*, 55. évf. 33. sz.6-7. pp.
- URL: <https://www.aki.gov.hu/publikaciok/.../f:9407/2011%5C15.+szám>
- URL: <http://faostat.fao.org/site/339/default.aspx>